

کارگاه دو روزه ممنوعیت شکنجه برگزار شد

حسین سیرت

دفتر ساحوی کابل کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان کارگاه آموزشی دو روزه «ممنوعیت شکنجه و چگونگی جلوگیری از آن» را در روزهای شنبه و یکشنبه ۲۲ و ۲۳ جدی ۱۳۹۷ برگزار کرد. در این ورکشاپ ۵۰ تن (۷ زن ۴۳ مرد) از مسوولان و منسوبان نهادهای دفاعی و امنیتی، کارمندان اداره عالی لوی حارنوالی، وزارت عدلیه و آمران بخش آمبودزمن دفاتر ساحوی کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان حضور داشتند. سخنرانان این کارگاه شکنجه را تعذیب انسان خواندند و بر ممنوعیت آن در اسناد ملی و بین المللی تاکید کردند. در این کارگاه، مسوولیت دولت‌ها در قبال ممنوعیت شکنجه و راه‌های پیشگیری از آن مورد بحث و بررسی قرار گرفت.

محترم داکتر سیما سمر رییس کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان در سخنرانی افتتاحیه خود گفت که ۷۰ سال پیش اعلامیه جهانی حقوق بشر تصویب شد و این اعلامیه برابری و مساوات در کرامت انسانی را برای همه انسان‌های جهان به رسمیت شناخت. داکتر سمر گفت که یکی از دلایل اصلی جنگ و منازعه تبعیض و بی‌عدالتی است و تا زمانی که این دو پدیده وجود داشته باشد، انتظار جامعه صلح‌آمیز را نداشته باشیم.

رییس کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان خاطر نشان کرد که افغانستان در سال ۲۰۱۷ عضویت شورای حقوق بشر را کسب کرد که دستاورد بزرگی محسوب می‌شود. بانو سمر تاکید کرد که هر کشور پیش از عضویت در شورای حقوق بشر، یک سلسله تعهدات را برای بهبود وضعیت حقوق بشر می‌دهد و حالا که افغانستان این عضویت را به دست آورده باید برای حمایت، حفاظت و بهبود حقوق بشر در افغانستان بکوشد.

براساس اظهارات داکتر سمر، شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد در حال حاضر بر سر دو کنوانسیون «حقوق کهن سالان» و «حقوق بشر و تجارت» کار می‌کند. او گفت که تاکنون سند حقوق بشری مشخصی که بتواند از حقوق کهن سالان حمایت کند و کشورهای عضو سازمان ملل متحد موظف به تطبیق آن باشد وجود ندارد و از هدف از کنوانسیون حقوق بشر و تجارت نیز رعایت حقوق بشر توسط تاجران و سرمایه‌داران است تا فعالیت‌های اقتصادی و سرمایه‌گذاری آن‌ها سبب نقض حقوق بشری افراد دیگر در جامعه نشود.

رییس کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان گفت با وجودی که در ۱۶ سال گذشته فعالیت‌های مثمیری در عرصه آموزش، حمایت و نظارت از حقوق بشر در افغانستان انجام شده ولی این کافی نیست و هنوز چالش‌های زیادی وجود دارد تا حقوق بشری مردم افغانستان احترام شود. او گفت که جنگ هنوز از غیرنظامیان قربانی می‌گیرد، خشونت علیه زنان وجود دارد، قانون حمایت از کودکان هنوز در پارلمان تصویب نشده و حقوق بشری اسیران جنگی نیز احترام نمی‌شود.

داکتر سمر با اشاره به پانزدهمین سالروز تصویب قانون اساسی افغانستان گفت که این قانون یکی از بهترین قوانینی است که تاکنون در افغانستان تصویب شده است. بانو سمر گفت که قانون اساسی حقوق برابر را برای تمام شهروندان افغانستان به رسمیت شناخته و هیچ تبعیضی بین زن و مرد قایل نشده است. او افزود که همه مردم افغانستان باید در تطبیق و عملی شدن قانون اساسی بکوشند و در برابر آنانی که فراتر از قانون عمل می‌کنند، سکوت نکنند. داکتر سمر تاکید کرد که «تنها در سایه قانون می‌توان از منظم زندگی کرد.» و این مهم زمانی به دست می‌آید که همه مردم افغانستان دست زندگی زیر سایه قانون را ترجیح دهند و احساس مسوولیت کنند.

ممنوعیت شکنجه

رییس کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان تاکید کرد که قانون اساسی شکنجه را ممنوع کرده و آن را «تعذیب انسان» خوانده است. داکتر سمر گفت که انسان‌ها بخاطری شکنجه می‌شوند تا «به کاری که نکرده اعتراف کنند.» در حالی که براساس قانون، هر نوع اعتراف کردن و پذیرفتن جرم زیر شکنجه نزد محکمه اعتبار ندارد و غیرقانونی است.

داکتر سمر گفت که هیچ مامور دولتی اجازه ندارد کسی را شکنجه کند؛ زیرا افغانستان به کنوانسیون منع شکنجه الحاق کرده و حق شرطی را که افغانستان در ابتدا پذیرفته بود و براساس آن ناظران خارجی نمی‌توانستند در مورد شکنجه در افغانستان تحقیق کنند، این حق شرط نیز برداشته شده و کنوانسیون منع شکنجه به صورت کامل توسط افغانستان پذیرفته شده است. بانو سمر خطاب به اشتراک کنندگان این کارگاه گفت: «در صورتی که شما [منسوبان نیروهای امنیتی] هم شکنجه کنید و مخالفین مسلح نیز شکنجه کنند، پس فرق شما با آن‌ها چیست؟ چون شکنجه خود یک عمل مجرمانه خلاف قانون و خلاف حقوق بشر است؛ بنابراین این عمل هیچ توجیهی ندارد و هیچ کسی نباید شکنجه شود.»

مسوولیت حکومت افغانستان

ریچارد بنت، رییس بخش حقوق بشر یوناما در این کارگاه، شکنجه و بدرفتاری را یکی از تخلفات جدی حقوق بشر خواند و تاکید کرد که شکنجه پیامدهای بسیار ناگوار روانی نه تنها برای قربانی شکنجه بلکه برای خانواده و اجتماع نیز دارد. او گفت که با تصویب اعلامیه جهانی حقوق بشر، این نخستین سندی بود که شکنجه را ممنوع کرد. او گفت که شکنجه در هیچ حالتی توجیه ندارد و نمی‌توان انسان‌ها را به بهانه وضعیت جنگی و یا حالات دیگر شکنجه کرد. آقای بنت گفت افغانستان با تصویب پروتوکل اختیاری منع شکنجه و کنوانسیون منع شکنجه، تعهد کرده است که هیچ کسی در کشور شکنجه نمی‌شود، به قربانیان آن غرامت پرداخته می‌شود و درد و رنج این قربانیان التیام می‌یابد.

آقای بنت با اشاره به قانون منجه شکنجه که توسط حکومت افغانستان تصویب شده است گفت که این قانون در واقع سند ملی برای منع شکنجه است و با تصویب آن حکومت افغانستان منع شکنجه را عملی می‌کند. آقای بنت گفت که

شکنجه در قانون منع شکنجه و کود جزای افغانستان جرم پنداشته شده و هر کسی که مرتکب این جرم شود باید مجازات شود. او افزود که براساس قانون منع شکنجه، قربانیان این عمل می‌توانند به نهادهای ذیربط شکایت کنند، تحت حمایت قانون قرار گیرند و از هرگونه انتقام‌گیری به دلیل شکایت از شکنجه مصون بمانند. ریچارد بنت تاکید کرد که اعتراف تحت شکنجه اعتبار قانونی ندارد. او خطاب به اشتراک کنندگان این کارگاه گفت: «شما در خط اول مبارزه با شکنجه قرار دارید، ما از بخش حقوق بشر نظارت می‌کنیم، محبس‌ها و زندان‌ها را مشاهده می‌کنیم و در بعضی حالات انتقاد می‌نماییم.» آقای بنت افزود: «این مسوولیت شما است که شکنجه به هیچ عنوان تحمل نشود.» آقای بنت گفت که حقوق بشر و تطبیق قانون دو روی یک سکه هستند؛ چنانچه با تطبیق قانون، حقوق بشر حفاظت می‌شود و فضای صلح آمیز به وجود می‌آید.

شکنجه نقض آشکار حقوق بشر

دکتر غلام حیدر علامه معاون لوی سارنوالی افغانستان با سخنرانی در این کارگاه گفت که «شکنجه نقض آشکار حقوق بشر» است. او با ارایه تعریف‌هایی از شکنجه گفت هرگونه آزار و اذیت جسمی و روانی که ماموران دولت به مقصد گرفتن اقرار و اعتراف مرتکب شود، شکنجه است. آقای علامه گفت که در تعریف عام هر نوع رفتار خشن در برابر محکوم شکنجه نامیده می‌شود. داکتر علامه با تاکید بر جرم بودن عمل شکنجه گفت: «شکنجه جرم است و در صورت وقوع این عمل مسوولان حکومتی مقصرند و این عمل کار نظام‌های استبدادی است.» به باور آقای علامه، شکنجه عملی است که متهمان را مجبور می‌کند علیه خود اقرار کنند و نظامی‌های شکنجه‌گر در واقع به ضعف خود اقرار می‌کنند چون توانایی اثبات جرم از راه‌های قانونی را ندارند.

معاون لوی سارنوالی گفت که افغانستان در میان کشورهای آسیایی و افریقایی دولتی است که به صورت صریح شکنجه را منع کرده است. او گفت که براساس کود جزای افغانستان ماموران عادی که اقدام به شکنجه می‌کنند مجرم هستند و همچنین عمل شکنجه به عنوان جرم بین المللی به و جزء جرایم جنگی رسمیت شناخته شده است. آقای علامه گفت افغانستان برای جلوگیری از شکنجه کمیسیون منع شکنجه را ایجاد کرده که داکتر صاحب سیما سمر در راس آن قرار دارد. او افزود که منع شکنجه قاعده آمره حقوق بین الملل است و هیچ کشوری به بهانه تهاجم خارجی و تروریسم نمی‌تواند مجازات غیرانسانی شکنجه را توجیه کند. آقای علامه همچنین تاکید کرد «ما نمی‌توانیم بخاطر مصالح علیای کشور یا مبارزه با تروریسم کسی را شکنجه کنیم.»

آقای علامه گفت که علاوه بر سندها و و اعلامیه‌های بین المللی برای ممنوعیت شکنجه، اسناد منطقه‌ای نیز شکنجه را ممنوع کرده و آن را غیرانسانی و تحقیر آمیز خوانده‌اند چنانچه در حال حاضر در ۱۲۲ کشور جهان شکنجه ممنوع است و هیچ کسی با هیچ توجیهی نمی‌تواند افراد را شکنجه کند. او تاکید کرد که کشورها به بهانه بی‌ثباتی داخلی نیز نمی‌توانند

عمل شکنجه را انجام دهند. او افزود که اعلامیه اسلامی حقوق بشر نیز در ماده بیستم اش شکنجه را ممنوع کرده است. آقای علامه گفت وقتی اسناد و کنوانسیون‌های بین‌المللی شکنجه را ممنوع کرده و قوانین داخلی افغانستان به شمول قانون اساسی، کود جزا و قانون منع شکنجه آشکارا شکنجه را منع کرده است در چنین صورتی هیچ مامور دولتی نباید به این عمل مبادرت ورزد: «شکنجه‌گر خود مجرم است؛ پس مجرم چگونه می‌تواند تطبیق‌کننده عدالت باشد؟»

تعریف شکنجه

آقای علامه با ارایه چند تعریف از شکنجه گفت: هر فعل عمدی که توسط آن درد شدید جسمی و روحی به منظور نیل به اهداف کسب اطلاعات به شخص وارد گردد، شکنجه است. او افزود: هر فعل که با درد شدید جسمی و روانی همراه باشد و به هدف گرفتن اقرار انجام شود شکنجه است. معاون لوی سارنوالی افغانستان تصریح کرد که شکنجه فرد دوم نیز ممنوع است چنانچه که اگر پدری را شکنجه کنند تا پسرش را وادار به اقرار نمایند، این نیز شکنجه است و ممنوع می‌باشد. از سوی دیگر در صورتی که عمل شکنجه در یک اداره انجام شود، و مامور رسمی دولت به آن رضایت داشته باشد و یا در برابر آن سکوت کند، مسوول است و از مسوولیتش نمی‌کاهد. به گفته آقای علامه در صورتی که گروه‌های شورشی تحت نظارت و حاکمیت یک دولت عمل شکنجه را مرتکب شود، دولت مذکور پاسخگو و مسوول است.

شکنجه روانی

معاون لوی سارنوالی افغانستان گفت مجازات‌ها قانونی مانند زندانی کردن شکنجه محسوب نمی‌شود ولی او تاکید کرد که اگر یک فرد در معرض اضطراب، فشار توأم با خشونت قرار گیرد و هدف از بین بردن و یا لطمه وارد کردن به شخصیت وی باشد، در این صورت نیز این عمل شکنجه است. چنانچه به گفته آقای علامه کمیسیون اروپایی حقوق بشر حبس در سلول‌های انفرادی، ممانعت از رفتن به تشاب، استفاده از کلمات زشت و رکیک، فرو کردن سر فرد در مواد متعفن را شکنجه محسوب کرده است؛ چون این اعمال به هدف از بین بردن شخصیت و وجدان افراد انجام می‌شوند.

آقای علامه گفت برخوردهای غیرانسانی با محبوسین و زندانیان نیز ممنوع است و در جمله رفتارهای ظالمانه و غیرانسانی به حساب می‌آیند. او افزود که هر نوع رفتاری که فرد را تحقیر کند، به کارگیری از زور، محکم گرفتن و تیله کردن شخص و هر نوع برخورد فیزیکی که به شخصیت قربانی لطمه وارد کند و او را پایین تر از دیگران قرار دهد، از جمله اعمال ممنوعه است و نباید ماموران دولتی دست به چنین اعمالی بزنند. آقای علامه افزود: «هر نوع عملی که سبب شود شخص حتی در نزد خودش خوار شود، ممنوع است.»

پیشگیری از شکنجه

معاون لوی سارنوالی افغانستان گفت که برای پیش‌گیری از شکنجه باید رهبران دولت‌ها و مقامات رسمی شکنجه را ممنوع اعلام کنند؛ قربانیان شکنجه برای جبران خسارت دسترسی آسان و سریع به قاضی داشته باشند؛ قوانین ملی شکنجه را ممنوع کند؛ از توقیف خانه‌ها به صورت منظم نظارت شود و مقامات ارشد در راس نهادهای امنیتی مانند پولیس و اردو نیز از این مراکز دیدار نمایند. حقوق محبوسین به صورت کتبی برای آن‌ها اعلام شود و منع شکنجه به صورت آشکار در آن درج شده باشد. آقای علامه گفت برای پیش‌گیری از شکنجه باید توقیف کنندگان و مستنطقین وظایف جداگانه داشته باشند و یکی در جای دیگری نباید وظیفه انجام دهد. مورد دیگری که آقای علامه به آن اشاره کرد، بی‌اعتبار شناختن اقرار و اعتراف تحت شکنجه بود. او گفت که آموزش مجریان قانون نیز برای پیش‌گیری از شکنجه بسیار مهم است.

آقای علامه گفت که با آنکه با ممنوعیت شکنجه کشف جرم دشوار می‌شود؛ ولی تطبیق ارزش‌های حقوق بشر برای احترام به شخصیت انسان‌ها بسیار با ارزش است. او تاکید کرد که ماموران رسمی دولت نباید به شکنجه آلوده شوند زیرا اقرار در نتیجه شکنجه به «درخت سمی» می‌ماند که هر کسی با خوردن از میوه‌های آن مسموم می‌شود و یا می‌میرد.

بحث جمعی در مورد مفهوم شکنجه

باز محمد آموزگار، آمر بخش تعلیمات دفتر ساحوی کابل کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان روی تعریف شکنجه با تمرکز بر احکام قوانین داخلی افغانستان (قانون منع شکنجه و کود جزا) بحث نموده گفت: شکنجه عملی است که توسط موظف خدمات عامه یا هر مقام رسمی دیگر یا به امر، موافقه، رضایت یا به اثر سکوت وی ارتکاب یابد و باعث درد و یا تعذیب جسمی یا روانی شدید مظنون، متهم، محکوم و یا شخص دیگری گردد، به مقصد اینکه:

- مظنون یا متهم علیه خودش اعتراف نماید یا در مورد شخص دیگر معلومات دهد.
- شخص در مورد مظنون، متهم یا محکوم اطلاعات ارائه نماید.
- از بابت عملی که وی یا شخصی دیگر مرتکب آن گردیده، او را تعذیب نماید.
- شخص را به منظور اجرا یا امتناع از عمل، ارباب یا اکراه نماید.
- علیه شخص، مرتکب رفتاری گردد که مبتنی بر تبعیض باشد.

در جریان برنامه اشتراک کننده گان به پنج گروه کاری تقسیم شده و با کمک آموزگاران هر یک باز محمد آموزگار، حنیفه گیرووال و محمد عالم عزیزی روی عناصر شکنجه و نحوه اثبات قضایای شکنجه بحث نموده و سپس نتایج کار گروهی خویش را شرح دادند و در نتیجه گیری روشن گردید که جرم شکنجه چهار عنصر اساسی دارد:

۱- ایراد درد و رنج شدید

۲- عمدی بودن عمل

۳- شکنجه با هدف کسب اطلاعات، گرفتن اقرار، توهین و تحقیر کردن، تهدید و اجبار و تبعیض

۴- دخیل بودن مأمور دولت در عمل شکنجه از طریق: دخالت مستقیم مأمور دولت، تشویق و ترغیب مرتکب و یا

سکوت و عدم مخالفت وی ارتکاب جرم شکنجه

مکانیزم های رسیده گی به قضایا شکنجه

محترم پوهندوی گل احمد مددزی، معاون اتحادیه حقوق دانان افغانستان در رابطه به میکانیزم های ملی و بین المللی رسیده گی به قضایای شکنجه صحبت نموده گفت: از اینکه افغانستان کنوانسیون بین المللی منع شکنجه و سایر رفتارها و مجازات های ظالمانه، غیر انسانی یا تحقیرآمیز را بدون حق شرط پذیرفته و قانون اساسی افغانستان حکومت را به اجرای تعهدات بین المللی اش ملزم می کند، بناً دولت موضوع شکنجه را در قوانین داخلی خویش نیز گنجانیده از جمله کود جزا و قانون منع شکنجه از جمله میکانیزم های ملی حمایت از قربانیان شکنجه بوده که قانون منع شکنجه بیشتر روی راهکار های حمایتی قربانیان شکنجه و کود جزا روی بعد جزایی مرتکبین شکنجه متمرکز می باشد. و در صورتیکه شکنجه رخ می دهد منسوبین نهادهای عدلی و قضایی موظفاند تا در روشنایی قوانین افغانستان و اسناد بین المللی که افغانستان با آن الحاق کرده عمل نمایند.

وی در ادامه افزود دولت افغانستان ضمن آنکه شکنجه را در قوانین داخلی خود جرم انگاری کرده کمیسیون منع شکنجه را تحت ریاست داکتر سیما سمر، رئیس کمیسیون مستقل حقوق بشرافغانستان ایجاد نموده که متشکل از ۱۶ عضو می باشد. پوهندوی مددزی علاوه نمود گرچه کمیسیون منع شکنجه یک نهاد جدید التأسیس است و تا حال به معیار های که پروتوکل استانبول پیش بینی کرده برابر نیست. زیرا اکثریت اعضای این کمیسیون نهادهای دفاعی و امنیتی هستند که خود اکثراً متهم به شکنجه می شوند، اما باز هم توقع میرود تا این کمیسیون بتواند جایگاه قابل اتکاء در افغانستان بدست آورد و روزی ما شاهد محو شکنجه در کشور خویش باشیم.

ایشان در مورد مکانیزم های بین المللی مبارزه با شکنجه افزود که نهادهای زیر از مکانیزم های بین المللی است که به صورت مستمر در سطح بین المللی با شکنجه مبارزه می نماید:

۱- کمیته منع شکنجه

۱- کمیته حقوق بشر

۲- گزارشگر ویژه موضوع شکنجه

۳- گزارشگر ویژه خشونت علیه زنان

۴- صندوق داوطلبانه سازمان ملل متحد برای قربانیان شکنجه

۵- سازمان های منطقی حقوق بشر می باشند.

مکلفیت های دولت افغانستان در قبال اسناد ملی و بین المللی مربوط به شکنجه

محترم بهزاد حکاک، هماهنگ کننده بخش آمبودزمن کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان در مورد مکلفیت های دولت افغانستان در قبال اسناد بین المللی مربوط به شکنجه از کنوانسیون بین المللی منع شکنجه، پروتکل استانبول و پروتکل اختیاری کنوانسیون منع شکنجه بحث نموده گفت دولت افغانستان طبق قانون اساسی ملزم به رعایت این اسناد بوده و مکلف است تا جهت مبارزه با شکنجه مکانیزم منسجم ملی را روی دست گیرد.

معرفی کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان

محترم خالد اینار، معاون بخش تعلیمات حقوق بشر دفتر ساحوی کابل کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان با معرفی همه جانبه کمیسیون، به وظایف و صلاحیت های آن و نقش کمیسیون در جلوگیری و پیگیری قضایای شکنجه اشاره نموده، گفت کمیسیون جهت مبارزه موثر با این پدیده بخش نظارت و بررسی و بخش آمبودزمن را ایجاد نموده که بصورت موثر و دوامدار از محلات سلب آزادی در افغانستان نظارت به عمل آورده و نیز قضایای شکنجه را مستندسازی و پیگیری می نماید.

چالش های فراه راه قضایای شکنجه در افغانستان

حنیفه گیرووال، معاون بخش آمبودزمن دفتر ساحوی کابل کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان در رابطه به چالش های فراه راه قضایای شکنجه صحبت نموده علاوه نمود: اثبات کردن قضایای شکنجه یکی از چالش های عمده برای ناظران و مدافعان حقوق بشر در سرتاسر جهان بخصوص در کشورهای پس از جنگ و منازعه می باشد. در عین حال، ناامنی و ادامه جنگ، ضعف حاکمیت قانون و فرهنگ معافیت، ضعف آگاهی مجریان قانون در زمینه ممنوعیت شکنجه و چگونگی کشف و تحقیق در مورد آن، عدم توجه به ضرورت حق دسترسی متهمان به داشتن وکیل مدافع در تمام مراحل پیگیری دوسیه و غیره از چالش های اساسی فراه راه پیگیری این قضایا در افغانستان می باشد.

شیوه های مستند سازی قضایای شکنجه

در ادامه محترم محمد عالم عزیزی، آمر بخش بررسی ویژه کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان در مورد مستند سازی قضایای شکنجه و نحوه همکاری با قربانیان صحبت نموده علاوه نمودند: زمانیکه منسوبین نهادهای عدلی و قضایی، قضایای شکنجه را دریافت می نمایند باید کدام موارد را مد نظر بگیرد؟ از کدام منابع برای اثبات قضیه استفاده نماید؟ چگونه با قربانی مصاحبه نماید تا اعتبار او را بدست آورد و نیز اینکه ناظرین حقوق بشر زمان نظارت از محلات سلب آزادی کدام موارد را مد نظر داشته باشد تا سبب کاهش شکنجه در این محلات گردد.

معرفی پروتکل استانبول

محترم عزیز الله شیرزاد، معاون حقوق بشر ریاست عمومی امنیت ملی نخست روی تاریخچه پروتکل استانبول یا آئین نامه مربوط به تحقیقات موثر و مستندسازی شکنجه و دیگر رفتارها یا مجازاتهای بی رحمانه ضد انسانی و تحقیر آمیز صحبت نموده گفت: این پروتکل یکی از دستاورد های رهنمودی در عرصه شیوه مستند سازی قضایای شکنجه در جهان شمرده می شود. و نیز در ادامه در مورد روش های اثبات و مستندسازی قضایای شکنجه در افغانستان و نقش پروتکل استانبول در کاهش این قضایا و حمایت از قربانیان بحث نمود.

پروتکل اختیاری کنوانسیون منع شکنجه

محترم حسن علی فیض، رئیس شبکه جامعه مدنی و حقوق بشر روی تاریخچه و معرفی پروتکل اختیاری منع شکنجه بحث نمود گفت هدف این پروتکل ایجاد نظامی برای انجام دیدارهای مرتب از سوی نهادهای مستقل ملی و بین المللی از اماکنی است که مردم در آنجا از آزادی خود محروم هستند، تا از شکنجه و سایر مجازات یا رفتار بیرحمانه، غیرانسانی یا تحقیر آمیز پیشگیری شود.

شیوه های تشخیص قربانی و مستندسازی شکنجه

محترم داکتر خلیل احمد پشتونیار، آمر خدمات طب عدلی ریاست طب عدلی افغانستان روی شیوه های تشخیص قربانیان، نحوه رسیدگی، مستندسازی و تهیه گزارش از قضایای شکنجه با در نظر داشت کفاد پورتکل استانبول بحث نموده گفت: شکنجه با وجود آنکه از زمره قواعد آمره بوده و در هیچ استثناء نمی پذیرد اما با انهم اکثراً نظام های استبدادی جهت اعمال نفوذ و ایجاد ترس و رعب بین شهروندان و اتباع یک کشور متوسل به این عمل قبیح می گردند که اینجا نقش داکتران طب عدلی در اثبات این قضایا بسیار ارزنده بوده و تلاش نمایند تا نه تنها شواهد فیزیکی بلکه شواهد روانی را که روایت گر شکنجه باشد را نیز بصورت دقیق بررسی نموده، نکات ذیل را بصورت حتم مد نظر داشته باشند:

- شرایطی که به ارتکاب شکنجه ختم می شود
- تاریخ ها و زمانهای دقیق شکنجه
- و نیز لازم است تا داکتران طبی انواع و اشکال خاص مربوط به شکنجه که عبارتند از: ضرب و شتم و دیگر آسیب های شدید
- تعلیق بدن (آویزان کردن)
- دیگر شکنجه های موقعیتی و مکانی
- شکنجه با شوک الکتریکی
- شکنجه از طریق دهان و دندان

- خفگی
- آزار جنسی مانند تجاوز به عنف را مد نظر داشته باشند.

سخنرانی اختتامیه و جمع‌بندی کاگاه

محترم عبدالاحد فرزام، رئیس دفتر ساحوی کابل کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان در پایان کارگاه، ضمن سپاسگزاری از آموزگاران این ورکشاپ که اعضای کمیسیون شکنجه بودند علاوه نمود: تنها دانش و آگاهی در زمینه ممنوعیت شکنجه کافی نبوده بلکه ما باید آنچه را می‌آموزیم در عمل پیاده نمایم.

آقای فرزام در ادامه شرح اهداف برگزاری این برنامه گفت هدف ما از برگزاری همچون برنامه‌ها کاهش و محو شکنجه از طریق آموزش و آگاهی دهی مجریان قانون در رابطه به ممنوعیت شکنجه و راه‌های بدیل اثبات جرم می‌باشد. طوریکه به اساس گزارش شکنجه که در سال ۱۳۹۶ از جانب کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان نشر شد، ۷۹ مورد شکنجه در سرتاسر افغانستان به وقوع پیوسته، که واقعاً نگران‌کننده است. گرچه امسال آمار شکنجه نسبت با سال‌های قبل کاهش اما هنوز شکنجه در افغانستان ارتکاب می‌یابد.

هدف دوم جلب توجه مسئولین و ادارات مجری قانون به ممنوعیت شکنجه می‌باشد. زیرا یکی از چالش‌های فرا راه شکنجه موجودیت دید گاه منفی در این باره است طوریکه برخی از مجریان قانون به این باورند که شکنجه تنها راه اثبات جرم است در حالیکه، همانطوریکه در این کارگاه آموزشی آموختیم، براساس احکام قانون اجراءات جزایی و سایل قانونی اثبات جرم وجود دارد که مجریان قانون برای اثبات جرم کمک می‌کند. شکنجه جرم است و با ارتکاب جرم شکنجه هرگز نمی‌توانیم جرم دیگری را اثبات کنیم، بلکه هرگونه سند و مدرک اثباتیه‌ای که در نتیجه شکنجه و به صورت غیر قانونی بدست آمده باشد، مدار اعتبار نیست.

رئیس دفتر ساحوی کابل در ادامه افزود: یکی از اهداف اساسی دیگر برگزاری این کارگاه ایجاد هماهنگی بین کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان و نهادهای عضو کمیسیون منع شکنجه می‌باشد تا منبهد بتوانیم بصورت هماهنگ و منسجم تر در قسمت مستند سازی قضایای شکنجه، حمایت از قربانیان و محو شکنجه در کشور فعالیت و تلاش نمایم.

محترم عبدالاحد فرزام در ادامه تأکید کرد که؛ طوریکه همه مان میدانیم شکنجه طبق قوانین داخلی و کنوانسیون‌های بین‌المللی که دولت افغانستان به آن الحاق نموده و ملزم به رعایت آن می‌باشد، ممنوع بوده و از جمله قواعد آمره است که در هیچ حالت استثنای نمی‌پذیرد. آنگونه که کنوانسیون منع شکنجه و دیگر رفتارهای ظالمانه و غیر انسانی دولت‌های عضورا مکلف می‌نماید که هر کشور عضو مکلف است کلیه تدابیر موثر تقنینی، اداری یا قضایی و غیره را برای پیشگیری از شکنجه در سرتاسر قلمرو تحت صلاحیت خود اتخاذ نماید

کارگاه آموزشی ممنوعیت شکنجه که از جانب بخش آموذمن کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان برای دو روز برای منسوبین با صلاحیت نهادهای دفاعی و امنیتی و عدلی و قضایی در سالون کنفرانس های این نهاد برگزار گردیده بود با ارزیابی اشتراک کننده گان در رابطه به مفیدیت این کارگاه، و انتخاب آموزگاران این کارگاه ختم گردید.

نا گفته نباید گذاشت اشتراک کننده گان کارگاه را مفید ارزیابی نموده و پیشنهاد نمودند تا همچو کارگاه ها بیشتر تدویر گرددو نیز صرف مختص به مرکز نباشد بل در ولایات نیز تدویر گردد زیرا به نسبت توجه کمتر، شکنجه در ولایات که دسترسی نهادهای ناظر در انجا کمتر است و سطح آگاهی منسوبین و مجریان قانون پائین تر است، بیشتر نگران کننده می باشد.